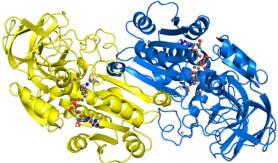

UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymer

Farmaceutisk biokemi

UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymet **pepsin** klyver proteiner i magsäcken till mindre peptider

---

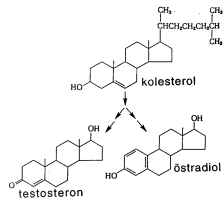

UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymet **CYP11A1**, i t ex binjurar, testiklar och äggstockar, omvandlar kolesterol till könshormoner

---

UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymet **lysozym**, i tårvätska, bryter ner ämnen i bakteriers cellväggar

---

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad är enzymer?

- Proteiner som utför kemiska reaktioner
- Biologiska katalysatorer (försnabbar kemiska reaktioner utan att själv förbrukas)
- Påverkar hastigheten för reaktioner genom att sänka aktiveringsenergin

---

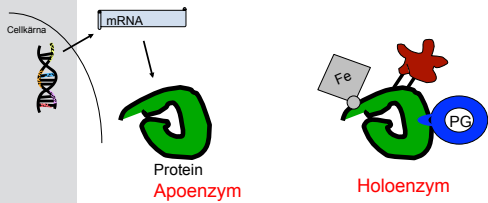

UPPSALA
UNIVERSITET

Definitioner

UPPSALA UNIVERSITET

Definitioner

Cofaktor
Fe
Prostetisk grupp
PG
Coenzym
Dissocierat coenzym

UPPSALA UNIVERSITET

Aktiveringsenergi

- *Aktiveringsenergi: skillnad i fri energi mellan substratet och övergångstillståndet (transition state)
- *Ju högre aktiveringsenergi desto långsammare reaktion
- *Enzymer sänker aktiveringsenergin

UPPSALA UNIVERSITET

Enzymer sänker aktiveringsenergin

Enzymer sänker reaktionens aktiverings-energi
→ reaktionens hastighet ökar

(A) uncatalyzed reaction pathway
(B) enzyme-catalyzed reaction pathway

Figure 3-12 Essential Cell Biology (© Garland Science 2010)

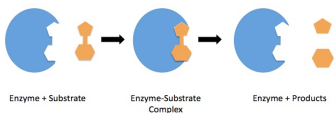

 UPPSALA
UNIVERSITET

Hur fungerar enzymer?

- Ämnet som skall omvandlas till produkt kallas substrat
- Den katalyserade reaktionen äger rum i enzymets aktiva centrum (ett slags ficka), som passar substratet

Enzyme + Substrate   Enzyme-Substrate Complex   Enzyme + Products

*Ett enzym kan ha **bred** substratspecificitet = binder och katalyserar omvandlingar av många olika substrat eller **smal** substratspecificitet = endast ett fåtal eller ett enda substrat kan omvandlas av enzymet*

 UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymer indelas i olika klasser

Enzymer indelas i olika klasser utifrån de reaktioner de utför:

oxidoreduktaser
transferaser
hydrolaser
lyaser
isomeraser
ligaser

 UPPSALA
UNIVERSITET

Olika klasser av enzymer

1. **Oxidoreduktaser:** katalyserar oxidations och reduktionsreaktioner
2. **Transferaser:** katalyserar förflyttning av kemiska grupper, t ex fosfatgrupp, aminogrupp, mellan molekyler
3. **Hydrolaser:** klyver bindning genom addition av vatten
4. **Lyaser:** Klyver C-C, C-S, C-N bindningar
5. **Isomeraser:** katalyserar racemisering av optiska och geometriska isomerer (förflyttning av grupper inom en molekyler)
6. **Ligaser:** formar bindningar mellan C- och O,S,N
→ större molekyler

UPPSALA
UNIVERSITET

Enzymkinetik

- Studerar hastigheter hos enzymatiska reaktioner
- Studerar hur pass bra enzym och substrat passar för varandra (affinitet)

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad påverkar hastigheten hos en enzymatisk reaktion?

- Temperatur - enzymer har temperatur-optima
- pH- enzymer har pH-optima
- Substratkonzentrationen - ju mer substrat (S) desto snabbare reaktion (till en viss gräns; substratmättnad)
- Enzymkonzentrationen - ju mer enzym (E) desto snabbare reaktion

---

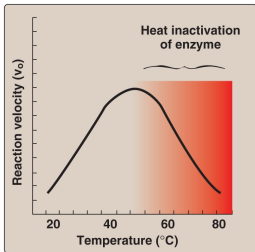

UPPSALA
UNIVERSITET

Copyright © 2011 Wolters Kluwer Health | Lippincott Williams & Wilkins

---

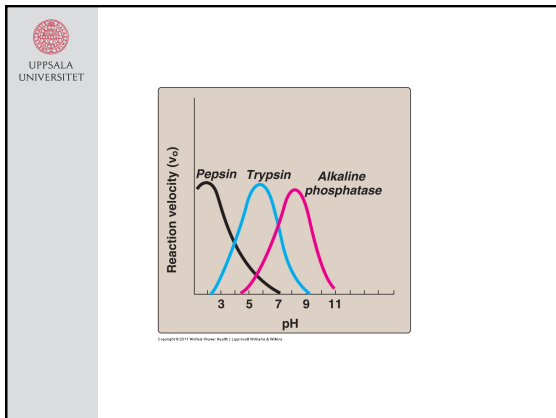

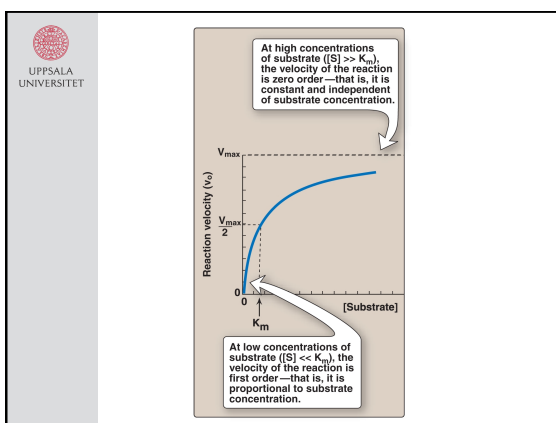

UPPSALA UNIVERSITET

Centrala begrepp inom enzymkinetiken är konstanterna:

K_m - Michaelis konstant

V_{max} - den maximala reaktionshastigheten

UPPSALA
UNIVERSITET

K_m och V_{max}

- Varierar med varje enzym och varje substrat
- K_m ger information om vilket substrat enzymet föredrar (affinitet)
- V_{max}: mått på effektiviteten av en enzymreaktion – hur fort en enzymreaktion maximalt kan gå

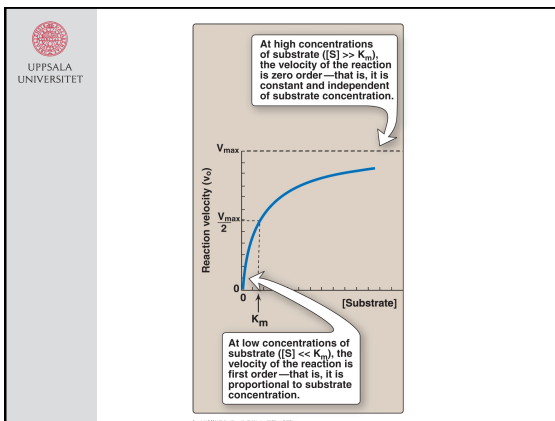

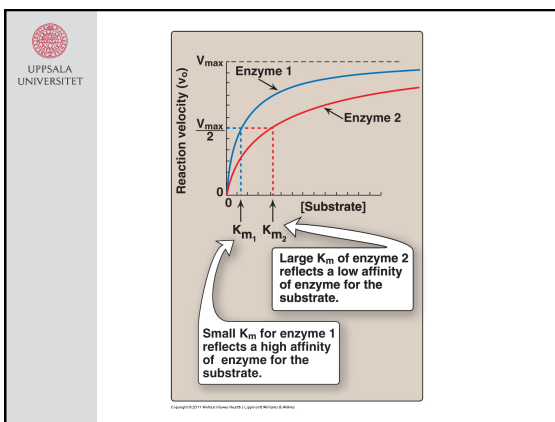

K_m – Michaelis konstant

- Substratkonsentrationen [S] vid 1/2 V_{max}
- Omvänt proportionell mot affiniteten (ju högre K_m desto lägre affinitet)
- Obs! K_m är en koncentration

K_m och V_{max} för olika enzym och substrat

Enzyme	Substrate	K _m (mM)
Catalase	H ₂ O ₂	1 100
Carbonic anhydrase	HCO ₃	26
Hexokinase	Glucose	0.05
Hexokinase	Fructose	1.5

Maximala reaktionshastigheten kan även uttryckas som k_{cat} (turnover number)

Enzyme	Substrate	k _{cat} (sec ⁻¹)
Catalase	H ₂ O ₂	40 000 000
Carbonic anhydrase	HCO ₃	26
RecA protein (an ATPase)	ATP	0.4

Michaelis-Menten diagram

- Den initiala reaktionshastigheten (V₀) bestäms vid ett antal olika substratkonsentrationer [S]
- I diagrammet anges V på y-axeln och [S] på x-axeln
- Där kurvan bildar en plåtå finns V_{max}
- K_m är den [S] som ger 1/2 V_{max}

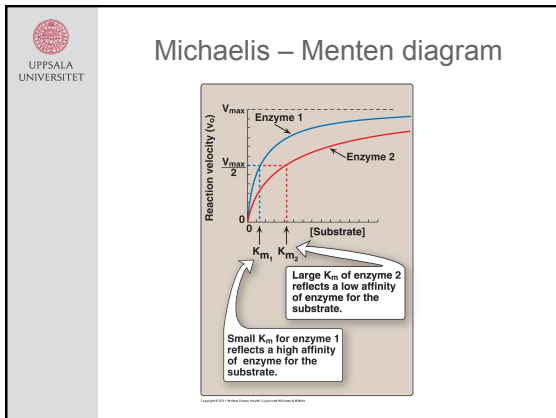

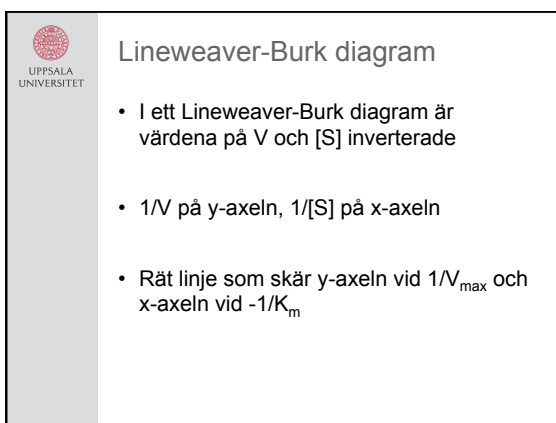

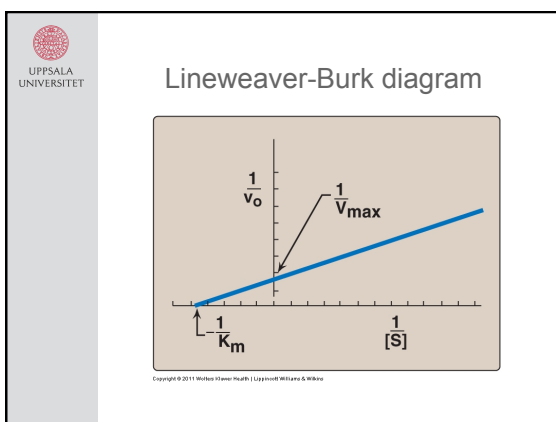

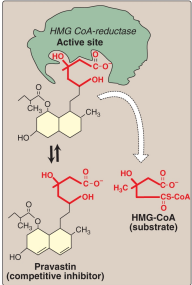

UPPSALA
UNIVERSITET

Läkemedel som enzym-hämmare

Pravastatin är ett kolesterol-sänkande läkemedel

Pravastatin hämmar det hastighets-reglerande enzymet i kolesterolbiosyntesen

HMG CoA-reductase
Active site

HMG-CoA (substrate)

Pravastatin (competitive inhibitor)

UPPSALA
UNIVERSITET

Typer av enzymhämmning

1. Irreversibel hämning
2. Reversibel hämning
  - kompetitiv
    - K_m ökar
    - V_{max} oförändrad
  - icke-kompetitiv
    - K_m minskar eller oförändrad
    - V_{max} minskar

UPPSALA
UNIVERSITET

Irreversibel vs reversibel hämning

	Irreversibel	Reversibel
Hämmarens bindning till enzymet	Permanent Kovalenta bindningar	Tillfällig Hämmaren lossnar från enzymet
Enzymmolekylens funktion	Förstörd, fungerar ej Enzymsystemet når normal funktion först sedan nya enzymer bildats	Försämrad, men fungerar

---

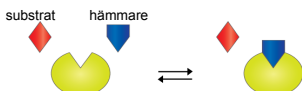

 UPPSALA UNIVERSITET

Olika typer av reversibel enzymhämmning: kompetitiv

- Hämmaren och substratet är strukturellt lika
- Hämmaren och substratet binder båda till det aktiva centrumet. Hämmaren hindrar fysiskt substratet från att nå det aktiva centrumet → produktbildning förhindras.

- V_{max} oförändrad, K_m ökar (det behövs mer substrat än vanligt för att nå V_{max})
- Hämmarens effekt kan upphävas genom att tillsätta mer substrat

---

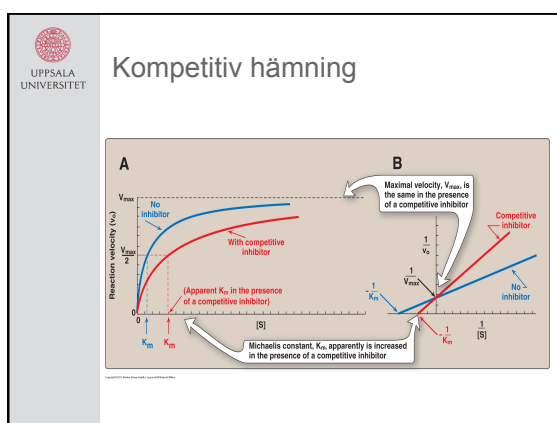

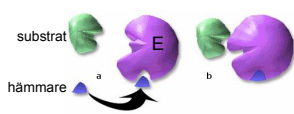

 UPPSALA UNIVERSITET

Olika typer av reversibel enzymhämmning: icke-kompetitiv

- Hämmaren fäster sig vid annan plats än det aktiva centrumet → konformationsförändring i enzymet → sämre funktion (V_{max} minskar)
- Enzymets normala arbetsfunktion kan **inte** återställas genom att öka substratkonzentrationen

---

 UPPSALA
UNIVERSITET

Läkemedel som enzymhämmare

Finasterid (Proscar®) mot prostatahyperplasi	Kompetitiv hämmare, testosteron 5 α -reduktas
Enalapril mot hypertoni	Kompetitiv hämmare, angiotensin I converting enzyme (ACE)

 UPPSALA
UNIVERSITET

Fler läkemedel som enzymhämmare

Aurorix® MAO-hämmare Antidepressivt mot social fobi	Donezepil Acetylcholinesterashämmare Alzheimers

---

 UPPSALA
UNIVERSITET

Reglering av enzymer

- Enzymers aktivitet måste kunna regleras för att säkerställa att cellen kan anpassa sin metabolism efter de behov som för tillfället finns (t ex slutar tillverka ämnen som inte behövs för tillfället)
- Redan existerande enzymmolekyler kan regleras allosteriskt eller via kovalent modifiering
- Genreglering påverkar mängden enzym som skall bildas

 UPPSALA UNIVERSITET

Hur regleras enzyms aktivitet?

- 1. Reglering på enzym-nivå**
aktiviteten hos enskilda enzymmolekyler ökar eller minskar
  - **allosterisk reglering**
  - **kovalent modifiering**
- 2. Reglering på gen-nivå**
antalet enzymmolekyler i cellen (enzymkoncentrationen) ökar eller minskar

---

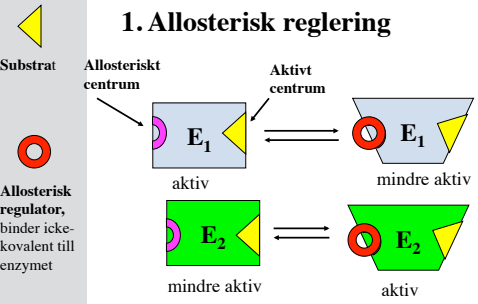

 UPPSALA UNIVERSITET

Reglering av aktiviteten hos enskilda enzymmolekyler

1. Allosterisk reglering

Substrat

Allosteriskt centrum

Aktivt centrum

Allosterisk regulator, binder icke-kovalent till enzymet

E₁ aktiv ↔ **E₁** mindre aktiv

E₂ mindre aktiv ↔ **E₂** aktiv

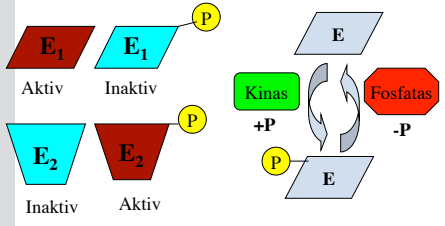

 UPPSALA UNIVERSITET

Reglering av aktiviteten hos enskilda enzymmolekyler

2. Kovalent modifiering, t ex fosforylering

– kan leda till både inaktivering och aktivering av enzymet

E₁ Aktiv ↔ **E₁-P** Inaktiv

E₂ Inaktiv ↔ **E₂-P** Aktiv

Kinas (+P) ↔ **Fosfatas** (-P)

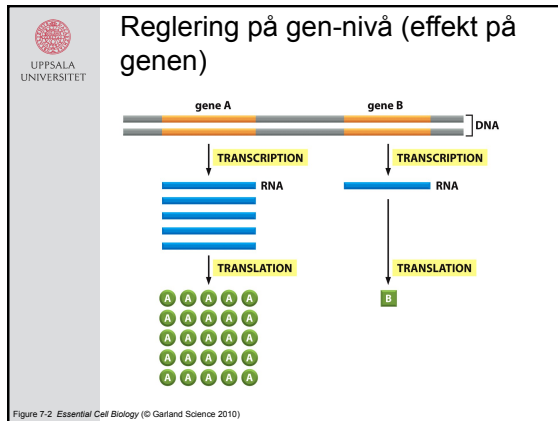

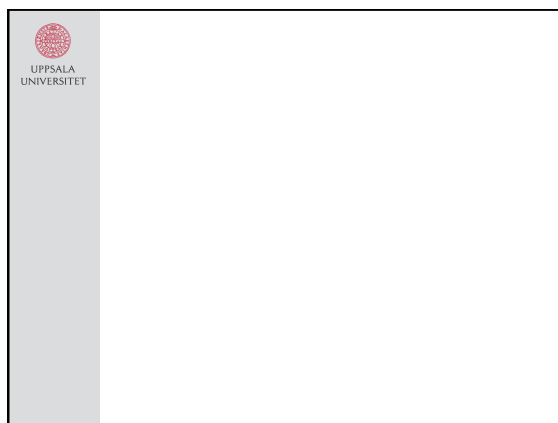
